

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlések nyelvek címrendűek.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy hóra 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Nagyság szerint garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 50 kr. Nagyból és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 32. Hasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-utca 9. szám emelet.)

„KELET“

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Pest, 1871 nov. 5.

(B.) A Helfy és a Tisza Kálmán minapi interpellatiojához járult még a Mocsonyi interpellatioja is, melyben a nemzetiségi és erdélyi kérdéseket a kölcsönös jogtisztelés és méltányos érdek-kiegyenlítés alapján akarja elintéztetni.

Ha Mocsonyi úr ez alatt egy foederalisticus irányu t.-javaslatot ért, ha az unio köteleit akarná meglazítani, vagy ha az erdélyi régi kiváltságolt három nemzet föllevenítésével azok mellé egy negyediket is akar állítani: akkor bizonyára csalódik, midőn a ministeriumtól egy ily szellemű törv.-javaslat előterjesztését várja, s föltéve, de meg nem engedve, ha a ministerium ilyesmire reá is volna bírható, a házban buknek meg a törvényjavaslat, mert Magyarország területi épisége megcsonkítására, a foederalisticus térre való lépésben alig találna Mocsonyi úr egy pár pártolóra az alsóházban.

A mi az interpellatiókra adandó feleletet illeti: gr. Andrásynak azt a cseh rescriptum, mely tisztán alkotmányos téren áll, igen megkönnyítette s ezen rescriptum után senki sem mondhatja el, miszerint gr. Andrassy a vitás kérdésbe beleavatkozott, miután annak alkotmányos úton való megoldására nyitva van hagyva az út. Azt pedig, hogy alkotmányellenes úton intéztessék el a cseh kérdés, bizonyosan nem volt czélja sürgetni legalább a bal-középnek.

Az osztályok jelenleg nevezetes életbevágó kérdéssel foglalkoznak, t. i. a telepítvényesek kérdésével.

Tudjuk, miszerint a volt igazságügyér e tárgyban terjesztett volt egy t.-javaslatot a ház elé. Azonban ez akkor nem tárgyalatott, s az új minister ama törvényjavaslatot mellőzve, egy új törvényjavaslatot terjesztett a ház elé.

Ez új törv.-javaslat azon alapelvek nyugszik, miszerint az államnak kivételes esetben van ugyan joga egyesek tulajdonát államérdekből kisajátítani, de ezzel is csak legnagyobb szükségben és csak lehető legszűkebb határok közt tanácsos élnie.

A ministeri t.-javaslat ezen elvét az osztályok mindegyike elfogadta alapul.

Van azonban a kivitelle nézve némi különbség a minister vélekedése és az osztályok többségének nézete közt, s ez abból áll, hogy a minister a belső telkek megváltását az államérdekek szempontjából elegendőnek tartja, míg az osztályok többsége kevesebb vagy több külsőt is kisajátítás alá bocsát.

Az erdélyi részeken telepítvényesek főleg a székely havasokon fordulnak elő, s ezekről külön §. szól.

Tagadhatlan, miszerint a székely havasokon létező telepítvényesek s a magyarországi rónaságokon levő telepítvényesek viszonya közt van különbség, de

a jogfogalmak csak azon bírálatt alá esnek ott, mint itt, s ezen elvnek nem felel meg a ministerialis szerkezet, melynek következtében a székely képviselők új szerkezetet javasoltak, mely a székely telepítvényesek által kisajátítandónak határoz annyit, a mennyi a telepítvényes tartására szükséges, de ennél többet nem.

Igy e részben sincs elvi eltérés sem a minister, sem a pártok közt.

Mi óhajtjuk, hogy a felsőház és a képviselők háza közt mielőbb egyetértés jöjjön létre ezen kérdésben is, mert az ilyennemű kérdések halogatása naponta élesebbé válik, s több-több áldozattal megoldható; de megvalljuk, miszerint a felsőház eddigi magatartása után ezt nem reméljük, s épen ezért véltük volna helyesebbnek a telepítvényesek belsősege kisajátításánál megállapodni, a mint azt a minister javasolta.

A Kolozsvár városi szervező bizottság 20-as albizottságának munkálata.

(Folytatás.)

II-ik fejezet.

A polgármester.

6. §.

A polgármester mint a város első tisztviselője képviseli a városi törvényhatóságot és a város egész területén a közigazgatást az 1870 XLII t. cz. VI. fejezetében körülírt felelősség mellett vezeti s intézi, minél fogva a teljes mérvben és kellő eszközökkel reá bízott közigazgatási hatalom — törvényszerinti rendszeres és hatályos gyakorlásáért és folytonosságáért felelős.

7. §.

Ő veszi át a városhoz intézett kormányrendeleteket, leveleket, — jelentéseket, folyamodványokat — és aláírja a jegyzővel együtt a város nevében kiállított okmányokat, leveleket és fölterjesztéseket. Ő a város pecsétjének őre.

8. §.

Kiosztja az ügydarabokat a tanácsosoknak és kijelölt működésük körét; elnököl a tanács üléseken.

9. §.

Felügyeli, hogy a költségvetésben előirányzott bevételek a maga idejében és rendjén befolyjanak, illetőleg behajtassanak és az ez iránt fenfőrgő netáni akadályok a megfelelő eszközök által elháríttassanak; továbbá, hogy az előirányzott bevételi és kiadási tételek a költségvetésileg megállapított czélokra fordíttassanak; valamint arra is, hogy a tervezett építkezések és más közmunkák szabályszerint végrehajtassanak, általában pedig szorosban ügyel arra, hogy a költségvetésen túllépés ne történjék.

10. §.

Utalványoz a házi pénztárra a költségvetés korlátain belül.

Ha azonban a költségvetésben előre nem látott, halasztást nem tűrő, de 500 frtot meg nem haladó oly kiadás szükségessége merülne fel, melynek meg nem tétele közhátrányt vonna maga után; azt utólagos jóváhagyás fenn tartása mellett teljesíti; köteles azonban ezen telt kiadást a legközelebbi bizottsági gyűlésnek felíró és igazoló indokaival együtt helybenhagyás végett bejelenteni.

11. §.

Intézkedik és rendelkezik a fenálló törvények és rendeletek alapján az adó-, uton-czósási- és elszállásolási ügyekben.

12. §.

Első hatóságilag jár el az ipar-kereskedelmi és építészeti ügyekben és a vonatkozó törvények és rendeletek alapján intézkedik és rendelkezik.

13. §.

Felügyeletet gyakorol a város költségén fenntartott, illetőleg a város által segélyezett közoktatási intézetek felett és a törvények s törvényszerű rendeletek korlátain belül a város területén levő iskolákra azon befolyást gyakorolja, mely őt mint a törvényhatóság képviselőjét megilleti.

14. §.

Ő jelöli ki azon egyéneket, kikből a bizottság a tizedkapitányokat választja, és felügyeli, hogy azok hatáskörükhöz tartozó, különösen közigazgatási teendőiket pontosan és eredményesen teljesítsék.

15. §.

A város minden ingó és ingatlan vagyonáról pontos és kimerítő leltárt vesztileg vétet fel s minden év elején azt megvizsgálván, az időközben netán előállott változásokhoz képest kijavítja.

16. §.

A kormány rendeleteit és a bizottság határozatait végrehajtja. Ha azonban valamely kormány-rendeletet a törvénybe ütközőnek, vagy a helyi viszonyok között károsnak, vagy épen kivételnek vél: 24 óra alatt jelentést tesz a főispánnak s ennek távollétében felír az illető minis terhez.

Ha a minister a felirat ellenében továbbra is fenntartaná rendeletét és a polgármester a ministeri leirat után sem érezné magát a rendelet végrehajtására kötelezettnak: a főispánnak azonnal jelentést tesz s annak rendeltére, vagy ha távol van, annak nevében a rendkívüli közgyűlést legfeljebb 10 napra összehívja és a rendeletet a közgyűlés elé terjeszti, mely azt rögtön felvenni s tárgyalni köteles.

A közgyűlés felirata után is a minister által fenntartott kormányrendeletet azonban azonnal és feltétlenül végrehajtja, valamint a szabadságos és tartalékos katonák berendelését s valamely állam veszélyezett érdekei miatt halaszthatlan rendőri intézkedést tárgyazó kormányrendeletet is csak a végrehajtás után tehetvén bírálatt tárgyává.

A városi bizottságnak oly határozata, mely a költségvetés megállapítására, (ingatlan vagyon szerzésére, kölcsönvételekre, a költségvetésben elő nem forduló terhes szerződések kérésére vagy felbontására, új hivatalok rendszerezésére vagy fennállónak megszüntetésére vonatkozik s általában minden határozat, melyre nézve a törvény felsőbb megerősítést rendel: csak ministeri jóváhagyás után hajtható végre — kivéve, ha a kormány a felterjesztéstől számított 40 nap alatt egyáltalában nem nyilatkozik, mely esetben a felterjesztett határozatok helybenhagyottaknak tekintendők.

(Folyt. követh.)

Kolozsmegye bizottmányi gyűlése.

(Nov. 6.)

(Vége.)

A főispán felhívta a bizottmányt, hogy a megyei rendezésről szóló törvény értelmében az igazoló s bíráló bizottságok megválasztásához fogjon. A bizottmány azonban a főispánt kérésén fel, és kinevezte a két bizottmányi tagjait, s az utóbbiakat holnapra össze is hívta. Ezután kinevezte a választó kerületek elnökei, s kitűzte a választási hatánapokat. A b.-hunyadi elnök Gyarmathy Zsigmond, választási határidő november hó 27-ke, m.-sárdi elnök Lészai Gyula választási határidő december 1, gyalui elnök Szabó József v. h. i. november 29, moosi elnök b. Kemény János v. h. i. november 29. m.-fráti elnök Velics Károly v. h. i. december 2. septéri elnök Décsi Sándor v. h. i. november 27. m.-nyulsi elnök Graur Sándor v. h. i. november 29. tekei elnök Gyulai Ferencz v. h. i. december 2.

Ezután felolvasták a főispánok az utunka haladásáról szóló jelentéseket, s ennek végeztével a főispán a gyűlést elnapolja, addig, míg a ministeriumtól a munkálatok végelegesen leérkeznek.

Mielőtt azonban a gyűlés feloszlott volna: törvényszéki főbíró, Biró Pál, a megyei bizottmány megbízása következtében jeles festőnk Sikó Miklós által főispán 6 mlgának nagyon sikerülten lefestett arcképét a tagok lelkes éjenzése között a következő beszéd kíséretében átadta, illetőleg a megyeház termében felfüggesztette.

Néhány perczig igénybe veszem a figyelmet. Fölszólásom rövid lesz, bár szabályt, törvényt sértani nem fogok, mert a kegyeletes érzelmek tolmácsa akarok lenni, és nemesen h. v. l. érzélem, valamint a szabadsárepező gondolat szabályt nem ismer, de nem is sérthet. Mgs gr. ur! Az emberi lélek legszeb, legnemesebb érzete, hogy a befejezett pályánál, az elválás perczében, csakis a kegyelet s a szép emlékeknek

tud áldozni. Kolozsmegye bizottmánya e perczben, — az elválás e perczében — teheti-e, hogy ne emlékezzék a mult s szép időkre és ez időkben mlgd férfiasan szilárd, tapintatosan szelíd, de mindig hazafiasan következetes kormányzatára, ne emlékezzék az időre, midőn mlgd kezében lobogott a vezéri zászló, és mi bizalommal követtük, mert a zászló szilárd és tiszta kézben volt. Kolozsmegye bizottmánya ez érzelmek maradványait emléket akar szentelni és ez emlék mlgd. rokonszevas alakját előtűntető ez arckép és mi akarjuk s mi kívánjuk, hogy az arckép a megye tanácsstermét díszítse. Ezért engedje meg mlgd. hogy főispáni jogaihoz avatkozva, Kolozsmegye bizottmányának e jegyzők önyvre igtatandó határozatát kimondhassam.

Igen, mi akarjuk, kívánjuk s óhajtjuk, hogy e kép örök időkre itt maradjon, az utókor, hará tekint, tanuljon, okuljon s lelkesüljön, mert e kép egy férfit ábrázol, ki a vésznapokban vérevel, az alkotmányos szabadság idejében munkásságával a hazának áldozott, mert e kép egy férfit ábrázol, kit a csaták zajában és az alkotmányos csendes életben szerető s tisztelő honfiai serege környezett.

Mi akarjuk s óhajtjuk, hogy e kép örök időkre itt maradjon, hogy majd sok idő múlva mlgnak, e főispáni széken, utódi, ha reá tekintenek, tanuljanak, okuljanak s jegyezzék meg, hogy a főispáni fény és méltóságnál van egy szebb és maradványos, és ez az osztatlan honfibilalom, a hazafi szeretet stiszelet.

És most mlg. gróf ur, az elválás perczében, hogy állunk mlgd előtt, mint a duszadag, ki a kumulás idején, kincseit és szent ereklyéit biztos kezében hagyja.

Ki lenne ennek méltóbb örököse, mint a jövendő bizottmány, melynek alkotásában mlgd vezérlete alatt oly kitartással fáradozunk.

Adja az isten, hogy érzéseink s hazafiságunk e drága ereklyéjének legyen ő méltó örököse s még hosszas ideig legyen a bizottmány által tisztelve, szeretve környezett!

Erre a főispán ő mlgá, a meglepetéstől meghatva, következőleg felelt:

Ha hazafias érzelmekben öszültem, és kiváló tehetségek birtokában lennék, akkor igenis mondhatnám, hogy méltó jutalomban részesültem e kitüntetés által, de most, talán sőt talog is érezvem azok hiányát, csak úgy tekinthetem azt, mint örökített emléket azon kölcsönös becsülésre és bizalom alapuló szívélyes viszonyra, melylyel szentes voltam a tisztelt bizottmányhoz fűződhetni, csak úgy tekinthetem azt, mint a t. bizottmány által végbucsuájában itt hagyott jelképét azon szellemnek, mely e terem falai között honolt, hogy hasson buzdítólag szív és lélekkel munkálni a haza és meggyért, hogy legyen tanu a multból, jövendő utódainak tetteiért.

E mai nap becses emléke el nem halványodhatik bensőmben és onnan kitörölhető nem lesz, ép úgy, mint e képen a mesteri ecset vonásai. Meghatott, tiszta szívvel jövő háláteljes köszönetem nyilvánítom az eszme terem-tőjének, felkarolójának, s létesítőjének, s kérem fogadják azt emlékköbe!

Délután két órakor a megyeház nagy termében fényes főispáni ebéd volt. A mintegy száz főre menő vendégsereg a pattogó, vidám élczek és kedélyes toasztokkal fűszerezett ebéd mellől csakis öt óra felé oszlott szét. Az első poharat a főispán a régi meggyért emelte s kívánta, hogy annak tagjai foglaljanak helyet az új megye bizottmányában, hogy ugyanazon támogatásban részesülhessen. Biró Pál a törvényszéki tagok nevében emelt, egy mesteri beszédben, bucsu poharat a megyei bizottmányra. Megköszönte a támogatást, mely a bekövetkezett siker leghatalmasabb eszközje volt, mert midőn az alkotmányos mozgalmakban, itt felejtett maradványa a reakciónak megtámadá a birói függetlenséget, megállhatott volna-e, ha Kolozsmegye hazafias bizottmánya nem támogatja minden erejével? Poharat emelt még Gyarmathy Zsigmond a főispánért, azokért kik Kolozsmegyében, mint „a becsületesség jelképei“ tiszteltetnek (a három Lészai testvér), Hankovics György Macskási Pálért, mint leendő alispánért; Gyarmathy Miklós a törvényszékért, Antal Márton, körösői földész, a „főispánért“, Biró Pál Lészai Lajosért.

Országgyűlés.

Pest, nov ember 6.

Az osztályok közül azok, melyek nem fejezték volt még be tárgyalásaikat a telepít-

vényesekről szóló törvényjavaslatról, vasárnap is tartottak ülést. A harmadik osztály ma is folytatja tárgyalását, a hetedik elvetette a székelvény képviselői által benyújtott módosítványt, míg a kilencedik elfogadta. Az osztályok előadó a központi bizottságban a következők: az első osztály részéről Szeniczey Ödön; a második részéről Lázár Dénes és Szontagh Pál (csanádi); a negyedik részéről Török Albert; az ötödik részéről b. Vay Béla és Antalffy Károly; a hatodik részéről Szögyényi László; a hetedik részéről Királyi Pál; a nyolcadik részéről Huszár Imre; a kilencedik részéről Hajdu Ignác.

A központi bizottság is tárgyalás alá vette a telepítvényesekről szóló törvényjavaslatot, s a tárgyalást be is fejezte. A legtöbb szakasz csekély módosítással elfogadtatott, elvi eltérés a harmadik szakasznál történt, hol a központi bizottság 10 hold külsőséget állapított meg a telepítvényesek részére. Iskolára öt holdat csak akkor tartozik adni a birtokos, ha az illető birtokosnak a telepítvényes által megváltandó s az iskola számára külön adandó telken kívül marad még telke. A 17-ik szakasz mellőztetett, s helyette a székelvény képviselői által ajánlott módosítás fogadtatott el. Végül a törvényjavaslathoz még egy új szakasz todatott, mely kimondja, hogy azon perek, melyek most vannak folyamatban, s melyekben jogerővel bíró ítéletek még nem hoztak, a jelen törvényjavaslat elvei szerint lesznek eldöntendők. Oly telepítvényesek, kiknek pereiben jogerővel bíró ítélet már hozott, csak a belsőség megváltására bírnak joggal. A központi bizottsági előadó: Hajdu Ignác.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 8.

(S.) A német birodalmi gyűlés tárgyalásai, melyek többnyire csakis szorosán vett belügyekkel foglalkoznak, ritkábban találkozik a külföld figyelmével. Közlebből azonban olyan fontos mozzanat történt a német birodalmi gyűlésben, hogy nem mellőzhetjük hallgatással: a napokban ugyanis 185 szavazattal 88 ellenében elfogadta azt a javaslatot, hogy a német birodalom minden államának alkotmányával kell birnia. Az indítvány, mely nagy elvi fontossággal bír, leginkább a centrum-törredék részéről talált ellenzésre; különösen pedig Bülow, a mecklenburgi nagyhatalmú miniszter tartott ellene haplaidoyert; de minden hatás nélkül.

Tehát a nagy Németország is, habár lassan halad elő az alkotmányosság útjain.

A német sajtó nagyon barátságos hangon szólott Franciaországról azóta, hogy a béke véglegesen megkötöttet s a pénzkérdések Németországra nézt oly előnyös megoldást nyertek. Ez a barátságos hang azonban nem igen talál viszhangra a francziáknál s a párisi sajtó

válasza a német cirogatásokra körülbelül az, hogy Francia- s Németország között csak akkor lehet tartós a jóbarátság, ha Alsace és Lorraine visszaadatik Franciaországnak.

Pétervárról írják a „Schles. Ztg.”-nak: Miként az itteni irányadó körökben tudni akarják, ama rég tervezett kombináció, miszerint Lengyelország és Lithvánia egy nagyhercege alá rendelt helytartósággá egyesítésék, legfőbb helyen komolyan fontolóra vétetett. Az elnevezés iránt — Nyugat Oroszország — melyet ezen egésznek adni akarnak, már megállapodás történt; csak az kérdéses még, vajjon a helytartóság székhelye Varsó vagy Vilna legyen-e. „Ezen hírt — írja a nevezett lap — mint hiteles forrásból származott közöljük, de nem akarjuk elhallgatni ama megjegyzést, miszerint bizonyos udvari párt a tervezetet föltöbbség sűrgeti ugyan, de létesítése, a jelenlegi kormány alatt, még sem várható, mert a császár, habár nem is volna a priori ellene ily kombinációnak, eme fogadását: „A lengyel királyi czimet Lengyelországgal őseimről örökölttem, s mivel utódaimnak azt ép így akarom átadni, lengyel királyságnak is kell létezni, míg a lengyel királyi czim főnáll” valószínűleg nem fogja megszegni.

Lajthántuli dolgok.

A Hohenwarth-minisztérium bukásával, előre volt látható, sirba szállt az az irány, mely az osztrák nemzetiségekkel minden áron, meglehet még az egység árán is, egyezkedni akart. Az új osztrák kabinet még nem alakult, meg; de egyhangú tudósítások szerint Kellersperg gr. lesz a feje. S így a kik ismerik Kellersperg politikai programját s a legfelsőbb irányadó körök újabb hangulatát, abban a véleményben vannak, hogy az újabb irány sem fogja a kiegyezés politikáját egészen elejteni. Ugyanerről tanuskodik a császári leirat is, mely mult szombaton a cseh országgyűlésen általános visszatetszés között olvastatott fel. A leirat így szól:

Ez évi szept. 12-ről kelt leiratunkkal fölszólítottuk cseh királyságunk landtagját, hogy a mérséklet és békülékenység szellemében vegye tárgyalás alá cseh királyságunk államjogi viszonyainak korszerű rendezését. Folyó hó 10-ről kelt legalázatosabb föliratával elejének terjesztette a landtag tárgyalásainak eredményét s nem ismerjük félre azon törekvést, hogy a maga szempontjából óhajainak megfelelően.

De nyomatékkal kell kiemelnünk, miszerint a közös ügyek elintézéséről s az összmórnarchia két részének egymáshoz való viszonyáról e két fél törvényhozó testületeinek: a reichsrátnak és a magyar országgyűlésnek megegyezése által teremtett s szentesítésünkkel ellátott törvények az egész monarchiára nézve teljes jogerővel támadtak, s csakis ezen egyezményben megjelölt uton változtat-

tathatnak meg vagy újíthatnak meg, ha határozott időre köttettek. Minthogy továbbá nem magyar királyságaink és országaink államjogi viszonyai az általunk kiadott államalapító törvények által rendezettek, annál fogva azok változtatni csak a reichsráth mindkét házának hozzájárulásával lehet.

Fölszólítom tehát a landtagot, hogy a békülés nagy művéhez járuljon képviselőinek elküldetése által a reichsráthba, s tegyen tanúságot a birodalom összes népeinek testvéri érzületéről, minden jogigény tiszteltetli figyelembevételéről, s monarchiánk elutasíthatlan szükségéinek hazafias méltányolásáról.

Annyival biztosabban várjuk, hogy landtag fölhívásunkat követni fogja, minthogy nehez felölösségnek kellene azokat a birodalom és polgártársait előtt sujtania, kik távolmardásuk által az általános kibékülést megkülsitanák, mely csakis mindenek közreműködése által juthat áldásos, a marandóság biztosítát magában hordó befejezéshez.

És ezzel a landtagnak császári és királyi üdvözetünket küldjük.

Kelt Bécsben, 1871 oct. 30.

Ferencz József, m. p.

Holzgethan, m. p.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, novemb. 8. 10 ó. 40 p. d. e.

Érkezett: nov. 8. 11 ó. 40 p. d. e.

Andrássy tegnap válaszolt Tisza interpellációjára. Köztetszésű beszédében hangsúlyozta, hogy nem mint magyar miniszterelnök, hanem mint korona bizalmi férfi vett részt a bécsi tárgyalásokban. A belügyminiszter, a deákpárt tegnap tartott konferenciáján előterjesztte az új választási igen terjedelmes törvényjavaslatot valamint a főváros rendezéséről szólót is.

A Beust-kérdés véglegesen eldőlt. A császár tegnapelőtt Braun államtanácsos útján értesíté Beustot lemondásának elfogadásáról; az elbocsátás ma vagy holnap fog megjelenni a hivatalos lapban. Beust Konstantinápolyba vagy Londonba megy követül. Császár ölfge vasárnap br. Wenkheimot Pestre küldé Andrássy megnyerésére. Andrássy ma vagy holnap Bécsbe utazik s elfoglalja a külügyminisztérium vezetését. Utódául Lönyayt, Kerkápolyt és Wenkheimot emlegetik. Kellersperget a crisis feltartoztatja a kormányalakításban.

teti fülébe, melyek öt Desdemona vétkérol meggyőzik. Majd az örüllés dühöngése ez, mely megrázó felkiáltásban tör ki, majd a legmélyebb esüggedség, mely már csak a tova-vágyó fájdalom hangjain beszél, s önmaga felett sajnálkozik.

Sajátságos és igen jellemző e tételben ama rövid, kopogásszerű — s némi módosítással a harmadik résznek is alapját képező motívum. Erről mondá Beethoven: „Gewaltig pocht das Schicksal an die Pforte!”

Az Allegro technikai kidolgozására vonatkozólag szerény nézetünk abban özpontosul, hogy a négy rész között ez a legegyszerűbb; de egyszersmind ebben nyilvánul leghatalmasabban a lángész ereje.

Daczára, hogy a második rész (Andante con moto, $\frac{3}{8}$ ütem) hangnemét a kemény As képezi, mégis felismerhető már az első ütemekben az a fájdalmas, panaszos, elegicus hangulat, mely az egész Andantén átvonul, s a hangszerezés (gordonka, viola és gordon) által még felfismerhetőbbé válik. Az első szakasz véghangjai egyszer a hegedűk és fagott, azután a fa fuvó-hangszerek által ismételtetve oly szeliden és fájdalmasan hangzanak el, mint a hogy kezdődtek. — Már e tétel második szakasza — bár megtartja az As—dur hangnemét — sokkal öntudatosabb, emelkedettebb hangulattal bír, s később mondhatni, büszkévé válik, midőn ugyanezen szakasz a gesnek enharmonicus módon fis-szé változtatása által — a C—dur hatalmas, teljes akkordjaiban jelenik meg. E meglepő átmenet után következik az eredeti thema első variatioja, mert ugy látszik az Andante kidolgozásánál Beethoven ezen műalakot tartá sztem előtt; s egy a flóta, hautbois és klarinettek számára ellentétes mozgásmesterileg dolgozott átvezető rész után a második variatio. Az ez után sokban

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 8.

— A kereskedelmi minister ur a bécsi kiállítás ügyét egész hévvel kívánván felkarolni, az e célra működő országos bizottságba az ország minden fontosabb részéből tagokat akar kinevezni, s ez irányban javaslat-tétel végett felszólította a kereskedelmi kamarákat. A kolozsvári kamara közlebből tartott üléséből a következő tagokat hozta javaslatba: Kolozsvárt: Biasini Domokos, Böhm János és Korbuly Bogdán. M.—Vásárhelyt: dr. Knöpfler Vilmos, Szász Robert. Beszterczén: Palk Károly Nussbacher Károly. Szászregenen: Vagner Eduard. Deesen Róth Pál, Kremer Samu, Tordán: Harmath Kristof. Szamosújvart Rhobonyi Pál. N. Enyeden: Papp Gyula. Zalathán Lú-kács Dávid. Abrudbányán Diószegi Lajos.

— A felnöttek oktatása Kolozsvárt a középtanodáknál folyó hó 22-én veszi kezdetét. Az előadások hétköznap estvéli 6-tól 8 óráig fognak tartatni, vasárnap ellenben reg. 10-től 12 óráig. Előadásokat tartanak Parádi Kálmán az állat- és ásványtanból; Géczí Benedek a számtan és könyvtiteltől; Szabó Sámuel a Természettanból; Jancsó Lajos a földrajzból; dr. Salamon József a közegészség tanból; Schmidt Ágoston a Vegytanból, s Ferenczi Alajos az irálytanból. A magokat beiratni szándékozók az erdélyi tankerületi főigazgatóság hivatali helyiségében (bel-tordanteza, Seminarium épület) reggeli 10 órától 12-ig bármely napon jelentkezhetnek.

— Éber Nándor országgyűlési képviselő, s Törzs Kálmán a „Hon” belmunkatársa városunkban időznek. Ez utóbbi, mint halljuk, Fehérvárról jött, hová a „Hon” külön tudósítót küldte a követválasztásra. Kár volt az úti költségért.

— Liphay Endre címz. püspök és pozsonyi nagypüspök élete 76-ik évében jobb létre szenderült.

— A boldogult Petőfy Zoltánnak végóhaja az volt, hogy örökségének még megmaradt része jótékony, nevezetesen iskolai célokra fordíttassék. Ezért Szendrey J. mint a boldogult nagyatya és Petőfy István mint nagybátyja azt következőleg osztották ki. 1. A pesti állagymnasiumi tanulók részére egy 400 frtos alapítvány, melynek évi kamatját a tanári kar mindig a mult évben legkittinőbb erkölcsének és szorgalmának bizonyult 5 oszt. hallgatóinak adja. 2. A kegyesrendi gymn. segélyegylet részére 20 frt. 3. Az egyetemi segélyegylet részére 20 frt. 4. Az irói segélyegylet részére 20 frt.

— Az egyetem orvos és gyógyszerész növendékei Than Károly tanárt e hó 4-én, mint nevenapján, ezüst babér koszorúval lepték meg.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Beethoven V. Symphoniája.

Egyhangú zenei életünkben nagy, majdnem epochalis jelentőségű esemény az, hogy conservatoriumunk ez évnegyedi programjának egyik számául Beethoven V. (C-moll) symphoniáját vette fel. Ez okból — gondoljuk — nem lesz időszerűtlen röviden e symphoniával foglalkoznunk.

Rövid idővel ezelőtt volt alkalmunk e lapok hasábjain a symphoniát általánosságban elemezni, összehasonlítva e műfajt az újabb iránylatokkal; — s azért most csak ez egy symphoniát, e világhírű művet fogjuk vizsgálat alá venni, melyről az aestheticusok többsége a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik.

Az V. symphonia nem dicsekedhetik oly nagymérvű kidolgozással, minővel p. a III. (Es—dur) bír; — nem képezi alapját meszszeható reformoknak, mint a IX. (D—moll); — s mégis mintául állítható fel nem csak Beethovennek, e nagy mesternek művei között — kit e nembem még eddig, senki nem szárnyalt tul, s következtetve korunk zeneszeti jelenségeiből, nem is fog tulszárnyalni, hanem mintául állítható fel minden idők számára. Valamint a többi symphonia, ugy ez is a szokott négy tagból van összeállítva, mindazáltal azon különbséggel, hogy itt a harmadik és negyedik tag összeköttetésbe van hozva és megszakitás nélkül adandó elő.

Az első rész (C—moll); A l'legro con brio $\frac{2}{4}$ ütemben egy igen egyszerűen hangzó unisonoval veszi kezdetét; mi egy koronás szünet által kettévágva, csiráját képezi majd-

nem az egész első résznek, s később oly óriási hangképpé női ki magát. Az unisonot követő szünet után lép fel az első thema, s többször megszakitva foly addig, míg a kürtök harsány — négy ütemen át tartó — közbecczólása által átvezettetik a második az előbbinél sokkal szelidebb hangulatu themához, mit a hegedűk vesznek fel. E második, motívum, — melynek kezdetén a dolce megjelölés áll — vége felé mindinkább erősbödik, míg a felvidulás, a bizalom hangján egy hatalmas fortissimo-ban tör ki, s bezárja az Allegro első főszakaszát.

A második főszakaszban már szabadabb mozgás észlelhető. Az előfordult themák közlebb hozatnak egymáshoz, s a rajtok mesterileg átszőtt mellékgondolatokkal együtt távolibb hangnemekben, több oldalról megvilágítva, a legkülönbözőbb vonatkozásokban jelennek meg. Az ellentétek élesebben állanak szemközt, s összeütközésük a nyugalmat harezczá változtatja. Tán a nyomtatott kedély feljajdulását kívánja jelezni a közbeszurt hautbois cadenza. Mint éjjel felriasztott madarak keresztezik egymást a nyugalomból felzaklatott gondolatok, míg végre a hangok e viharából győzelmesen bontakozik ki az első motívum kezdő szakasza és bezárja az Allegrot.

Ugy látszik az egész első rész egy zaklatott, nyugtot nem lelő kedélyi élet képét tükrözi vissza; melyben majd az elnyomott fájdalom, majd a pillanatnyilag felvillanó remény, bizalom, majd ismét a kétségbeesés sötét örvényébe visszasüllyedő öröm hangjai szólalnak meg. A jeles Berlioz Hector e részről így nyilatkozik: „Az első tétel nem ecseteli egy Rómeo sötét és néma fájdalmát, midőn ez megérti Juliája halálát; hanem egy rettenetes Othellonak dühét akkor, midőn Jago ajka a legmérgebb rágalmak egyikét csepeg-

jövő Piu moto és Tempo primo az Andante bevégzését látszanak képezni, mely épen oly nemesen egyszerű és megtható, mint kezdeté. Különösen megragadónak nevezhető azon rész, hol a bassusnak nyolcz ütemen át tartott as—es ötöde felett pianissimo és folyton az As—dur hangnemét tartva meg emelkednek ki az első tétel szelid hangjai, melyek mintha jelöltni kívánnák amaz elszerűlét, mi a fájdalmas panaszok által okozott kimerülést követi, s melyben feltűnik ugyan a valóság képe, de minden göröngytől s tövistől, minden salaktól és fájdalomtól menten.

Mint már említettük, a symphonia harmadik és negyedik része előadások egy, megszakítás nélküli egészet képeznek. A harmadik rész (Allegro, $\frac{3}{4}$ ütem) egy bassus tétellel kezdődik C-mollban, s ez a Scherzo folyamában többször fellép majd B-mollban, majd ismét a kezdet hangnemében. — Jelleme nem ama gondatlan ide-oda csapongó vidámság, mi a Scherzo-motívumok kiváló tulajdona szokott lenni; hanem ellenkezőleg, elfojtott düh, és a táncz-rythmus alá rejtőző fájdalom képezik az alaphangulatot. S e hangulat még fokozódik, mintegy erőszakos kitöréshez látszik közeledni ott, hol a Fuga — a hangok legmélyebb regioiból indulva ki — C-durban lép fel. — De nem sokára ismét elsimulnak a felzaklatott hullámok, s egyes, megszakított hangok vezeték vissza a megakasztott fonalat a C-moll szűk medrébe; — s újból felhangzik a Scherzo-motívum — most pizzicato, — hogy csakhamar félbeszakadván, helyet adjon a csendnek, melyben egyedül az üstöbök pianissimo ülései tartják fenn a rythmust, míg végre tompa morajjal szól közbe a zenekar s kitörnek a negyedik rész hatalmas örömhangjai.

A Scherzo első tételének jellemzésére fennebb adott pár vonás jellemzi egyszersmind az

HIVATALOS.

1129 sz.

(371)

(2-3)

Árverezési hirdetmény.

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal részéről közhírré tétetik, miszerint a Baad községében gyakorlandó kincst. koresmárlásijog 1872 évi január 1-étől 1874 évi december végéig az az három évre 590 frt 10 krnyi kikiáltási ár mellett, **1. évi december 2-kán reggeli 9 órakor** a szászvárosi m. k. erdőgondnokság hivatalos helyiségében Szászvárosban megtartandó nyilvános árverezés útján bérbe adatni fog.

Az árverezési és szerződési feltételek a szászvárosi m. kir. erdőgondnokságnál és az alólírt m. kir. erdőhivatalnál megtekinthetők.

Írásbeli ajánlatok az árverezés megkezdéseig 50 kros bélyeggel és 10% bánatpénzzel ellátva a többször említett erdőgondnokságnál elf gadtatnak.

Szászsebesen, 1871, október 30 kán.

A m. kir. erdőhivatal.

NEM HIVATALOS.

(76)

(37-*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt
5.200,059 forint 54 kr. biztosítéki alappal
biztosításokat fogad el:

- I. Tűzkárok ellen.
- II. Szállítmányi áruk — uton elkarosodása ellen.
- III. Jég-károk ellen — mindennemű terményekre.
- IV. Végre minden módozatokban,

az ember életére;

nevezetesen biztosít:

- a) halálesetben fizetendő tőkéket;
- b) a biztosítotnak még életében fizetendő tőkéket;
- c) gyermekek számára nevelési, kibérlési vagy férjhezmeneteli tőkéket;
- d) nyugdíj vagy életjáradéki összegeket;
- e) temetkezési költségeket;
- f) közvetít az általa alakított **tulélési csoportokat.**

Életbiztosítási példák.

- I. Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja a biztosító

éves	korában	kezdődőleg
20	30	40
34 frt 60 kr.	45 frt 40 kr.	63 frt 40 kr.
95 frt 20 kr.		

- II. Kiházasítási 1000 forint tőkéért, mely a gyermeknek 20 ik évében fizetett ki, évenkénti díjban esik, ha a kedvezményezett gyermek a bélépéskor

éves	korában	kezdődőleg
2	4	6
34 frt 20 kr.	42 frt — kr.	51 frt 20 kr.
64 frt — kr.		

- III. Ha egy jelenleg 25 éves egyén 60 éves korától kezdődőleg évenkénti 1000 frt. járadékot kíván magának biztosítani, fizet évenként 81 frtot o. ért.

- IV. Hogy egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyikük elhalásakor a a tul élő részére 2000 forint legyen biztosítva, fizetni kell díjban: 62 forint 60 krt. évenként.

Mindezen miveleteknél a biztosítók még az évi nyereség felében is részesülnek.

- V. Hogy egy 38 éves egyén halála esetére 100 forint temetkezési költséget biztosítson, fizet évenként, $\frac{1}{2}$ évenként, $\frac{1}{4}$ évenként, havonként

éves	korában	kezdődőleg
3	15	63
3 frt 15 kr.	1 frt 63 kr.	82 krajczárt.
28 krjert.		

Egyéb módozatokra nézt s különben is mindenekben bővebb felvilágosításal szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és helyben

A VICTORIA biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
(Főtér 278 sz. 1-ső emelet hátul.)

Legujabb és jeles francia munkák!

Stein János könyvkereskedésében kapható:

Le petit bonhomme du coin.

Roman inédit par Ch. Paul de Kock.

Ára 2 frt 22 kr.

La journée de Sedan

par

le Général Duerot. Ára 2 frt 22 kr.

Barbares et Bandits. — La prusse et la Commune

par Paul de Saint-Victor. Ára 2 frt 22 kr.

Récits d'un soldat.

Une armée prisonnière. Une campagne devant Paris

par

A. Achard.

Ára 2 frt 22 kr.

La Queue d'or

par

Alphonse Karr. Ára 2 frt 22 kr.

Les amoureuses cloitrées.

Barbara Ubryk

par l'auteur

des mémoires d'une femme de chambre. Ára 2 frt 22 kr.

Les perles noires

par

Louis Énault. Ára 2 frt 22 kr.

Les folies de la Commune

par Cham. Ára 2 frt 54 kr.

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA
1872-dik szökő évre.

Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

TARTALOM:

I. Naptár rész 1872-re. II. Szépirodalom, történet, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szebenben. Költemény Medgyes Lajostól. 2. A kivégzett Török professor fogsági naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Toma, román népballada. Közli Moldován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben. Koós Ferencztől. 5. Újabb adatok Lovassy László felségértési poréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tököllyné zászlója, elbeszélés Lukácsfytól. 7. Fehér Anna, népballada, közli Lukácsfy. 8. Mirabeau halála Louis Blancotól, fordította a száműzöttek lapjából a „L'Homme”-ból Tussai. 9. Széchy Mária levéltárából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. Egy bál Mátyás királynál. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez). Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent-György helyettese Langbeintől, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Mórtól. 15. Bölcsődal. Petrusz Jenőtől. 16. Az ó sáncz szorosa. Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sári Lajostól. 18. Darwin elmélete, Herman Ottótól. 19. A kádicsfalvi malom Székely népballada. Közli Szűcs Mihály. 20. A gazdálkodás- és takarékoságról, Janet Pál után Sári Lászlóné. 21. Nagypénteken, Indali Gy. 22. Nagy események dióhéjban. 23. Román népdalok. 24. A munkásokról, Sári Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi fali naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes esketés 1563-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. A hasznosról és a becsületről, Janet Pál után, Sári Lászlóné. 28. A természettudományok száz év előtt. 29. A csendestengeri vasut pálya. 30. A zsidók manája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz finomító gyárak felállítás. 33. A sajtószállításról. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirat. 38. Posta. 39. Vasuti menetrendek. 40. A Királyhágón inneni vásárok. 41. Teljes tisztai címztár a legújabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

Tiszti ezimttárral 1 frt 30 kr.

Czimttár nélkül 1 frt.

Közhasznú

Erdélyi Képes Naptár
1872-dik
SZÖKŐ ÉVRE.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

Ára 26 kr.

Ujonnan berendezett és átalakított kizárólag vászon, asztalnemű és kész női- férfi és gyermek fehérnemű

NAGY BAZÁR
DUHA KRISTÓFNÁL

Kolozsvártt, bel-középuteza 457. Kisegítő alatt.

Alólírtak van szerencsése a n. érd. és t. cz. közönséggel tudatni, miszerint már négy év óta fenálló kereskedésemet ujonlag berendeztem és bécsi és külföldi utamból megérkezvén, azt a legdúsabban elláttam minden e szakba tartozó **ezikkel u. m.**

(357)

(7-*)

VÁSZON: valódi Rumburgi, Hollandi, Creász, Irlandi és házi vásznak legolcsóbb áron.

ASZTALNEMŰ: 6 és 12 személyre, terítékek, abroszok, szerváták, törölközők, fehér és színes kávé abroszok.

FEHÉRNEMŰ: Mindenféle minőségben férfi- női és gyermek fehérneműk gyári áron: Ingelők, Gallérok, Manchettek feltűnő olcsó árakban.

Továbbá: női lábtűk, férfi fuszeklik, varró, kötő és legfinomabb gépczernák és egyéb apróságok. Csecsemő gyermek kistafirozáshoz szükségeltető kellekek u. m. Főkötő, rekli, álruha, pólyakötő, Piquette és Trico paplanok.

Fehérnemű gyáramban megrendelhetők minta szerint bár mily fehérneműek, melyek leggyorsabban teljesítettnek.

N. érd. és t. cz. közönség pártfogásába ajánlja kereskedését

DUHA KRISTÓF.

Árjegyzék üzletben kapható és kívánatra postán bár hová elküldöm.

Vidéki megrendelésnél kérek a pontos mérték beküldése.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-lulajdonos Stein Jánosnál.

Melléklet: Analyse des Lotto von Orlicé R.